

Ebû Saîd el-Hudrî ve Abdullah b. Buhayne gibi birçok sahâbiden hadis rivayet etti. Kendisinden de Zührî, Ebû'z-Zinâd, Sâlih b. Keysân ve Abdullah b. Lehîa gibi muhaddisler rivayette bulundular. Mus-haf yazmakla da meşgul olan A' rec, Ebû Hüreyre, İbn Abbas ve Abdullah b. Ay-yâş'tan arz* usulüyle kıraat tahsil etti. Yedi kıraat imamından Medine'nin meş-hur kıraat âlimi Nâfi' b. Abdurrahman b. Ebû Nuaym'a da aynı yolla kıraat okuttu. Arap dili ve **ensâb*** konusunda sayılı âlimlerden biriydi. Arapça ile ilgili kaideleri ilk defa ortaya koyanın A' rec olduğu da ileri sürülmüştür.

Çok hadis rivayet etmesiyle tanınan ve rivayetleri *Kütüb-i Sitte*'de yer alan gü-venilir muhaddis A' rec ömrünün sonların-da Mısır'a hicret etti. Murâbit (bk. RİBÂT) olarak yaşadığı İskenderiye'de seksen yaşlarında vefat etti.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *et-Tabakât*, V, 283-284; Zehebî, *A'lamü'n-nübelâ*, V, 69-70; a.mlf., *Tezkiretü'l-huffâz*, I, 97; a.mlf., *Ma'rifetü'l-kurra* (Beşşâr), I, 77-78; İbnü'l-Cezerî, *Gâyetü'n-nihâye*, I, 381; İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, VI, 290-291.

ABDULLAH AYDINLI

A'REC, Humeyd b. Kays

(حميد بن قيس الأعرج)

Ebû Safvân Humeyd
b. Kays el-A' rec el-Mekki
(ö. 130/747-48)

Mekkeli kıraat âlimi ve
muhaddis.

Babası Kays, Zübeyr b. Avvâm'ın me-vâlî* sinden olduğu için, onun mensup bulunduğu kabilede dolayı Esedî nis-besiyle de anılır. Kıraat ilmini Mücâhid b. Cebr'den öğrenerek bu kıraati ona üç defa arz etmiş ve hayatı boyunca sa-dece Mücâhid'in kıraatini okutup riva-yet etmiştir. Bu sahada yetiştirdiği en meşhur talebeleri Süfyân b. Uyeyne ile yedi kıraat imamlarından Ebû Amr b. Alâ'dır. Her ikisi de kıraati ondan arz* yoluyla almışlardır. Süfyân b. Uyeyne'nin söylediğine göre Mekkeliler'in için-de İbn Kesîr ile A' rec'den daha iyi Kur'an bilen yoktu. Hadis tahsil ettiği hocala-rı arasında Zührî, Muhammed b. İbrâ-him et-Teymî, Amr b. Şuayb ve Muham-med b. Münkedir gibi muhaddisler; ha-dis okuttuğu talebeleri arasında da Ebû Hanîfe, Süfyân es-Sevrî, Mâlik b. Enes, Ca'fer es-Sâdık ve Ma'mer b. Râşid gibi meşhur âlimler vardır. Rivayetleri Kü-

tüb-i Sitte'de mevcut olup meşhur ha-dis tenkitçileri tarafından güvenilir bir muhaddis olarak tanıtılmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *et-Tabakât*, V, 486; *el-Cerh ve'ta'dil*, III, 227-228; İbn Adî, *el-Kâmil*, II, 686-687; Zehebî, *Ma'rifetü'l-kurra* (Beşşâr), I, 97-98; İbnü'l-Cezerî, *Gâyetü'n-nihâye*, I, 265; İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, III, 46-47.

İSMAİL KARAÇAM

A'REC, Nizâmeddin

(bk. NİZÂMEDDİN en-NİSÂBÜRİ).

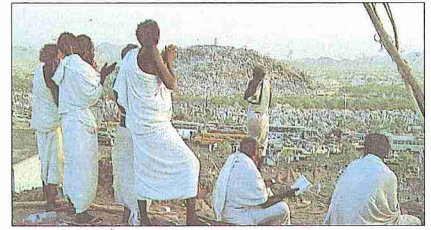
AREFE

(عرفة)

Kurban bayramından
bir önceki güne verilen ad.

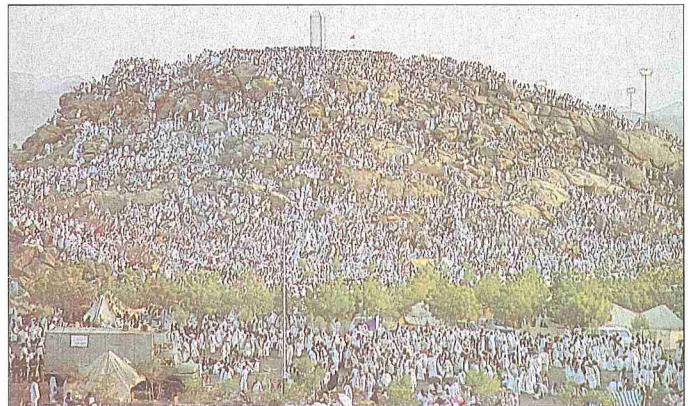
Arefe haccın en önemli farzı olan vak-fe'nin yapıldığı yerin (Arafat) diğer adıdır. Vakfe, kurban bayramının bir gün öncesi olan zilhicce ayının dokuzuncu günü burada yapıldığından bu güne **yev-mü arefe** (arefe günü) veya Türkçe'de kısaca arefe (arife) denilmiştir.

Arefe günü, haccın temel rüknü olan vakfenin o gün yapılması sebebiyle bü-yük önem taşımaktadır. Bu günün öne-mine, faziletli ve makbul duanın o gün yapılan dua olduğuna dair hadisler var-dır (bk. Şevkânî, IV, 70; Muhibbüddin et-Taberî, s. 392). Vakfe, arefe günü zeval vaktinden kurban bayramının birinci gü-nü fecrin doğuşuna kadar olan süre içinde yapılır (geniş bilgi için bk. VAKFE). O gün vakfenin dışında yapılması gere-ken başka önemli hususlar da vardır. Hacıların **terviye*** günü (8 Zilhicce) Mek-ke'den Mina'ya gidip orada geceledik-ten sonra arefe günü sabah namazını Mina'da kılarak güneşin doğuşunu ta-

Arefe günü Arafat'ta vakfe duası yapan bir grup hacı

kiben Arafat'a çıkmaları, zeval vaktin-den sonra orada gusletmeleri, öğle ve ikinci namazlarını öğle vaktinde birlikte kılmaları (bk. CEM'), zamanlarını tekbir, tehlil, telbiye, salâtü selâm ve dua ile geçirmeleri ve akşam güneşin batma-sıyla birlikte Müzdelife'ye doğru yola çıkmaları sünnettir. Hz. Peygamber'den arefe günü oruç tutmanın faziletine da-ir hadis rivayet edildiği gibi, Arafat'ta oruç tutmanın menedildiğine ve kendi-sinin orada oruç tutmadığına dair ha-disler de vardır. Buna göre, hacıların za-yıf düşerek asıl görevlerini aksatmalarına yol açacağı için arefe günü oruç tut-maları mekruh, hacca gitmeyenlerin ay-nı gün oruç tutması ise müstehap kabul edilmiştir (Şevkânî, IV, 267-269; *el-Fetâ-va'l-Hindiyye*, I, 229). Ayrıca kurban bay-ramının dördüncü günü ikinci namazına kadar her farz namazın ardından oku-nan **teşrik*** tekbirlerine de arefe günü sabah namazından sonra başlanır. Diğer taraftan, Hanefîler'e göre arefe ve daha sonraki dört gün içinde umre yapmak, diğer hac vazifelerini aksatabileceği için tahrîmen mekruh sayılmıştır. Bugün uy-gulamada görülen izdiham, Hanefî mez-hebine ait hükmün isabetli olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer üç mezhebe göre ise kerahet söz konusu değildir (Mu.F, II, 144).

Arefe
günü
Cebelrahme